Mapes de Patrimoni Cultural

Diputació Barcelona

La Fassina

Sant Salvador de Guardiola

Ubicació

Comarca:	Bages
Lloc/Adreça:	Raval del Parrot de la Riera
Emplaçament	Camí que surt al km. 85,8 de la Carretera vella d'Igualada (C-37 z) en direcció S-W, uns 300 m.
Alçada:	293

Coordenades:

Latitud:	41.67759
Longitud:	1.76283
UTM Est (X):	397024
UTM Nord (Y):	4614720

Classificació

Número de fitxa	08098-193
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Edifici
Estil / època:	Modern Contemporani Popular
Segle	XVIII-XX
Estat de conservació	Regular
Notes de conservació:	Parts de l'edifici en estat precari
Protecció	Legal
Observacions protecció:	Catàleg de masies (núm. 032)
Accés	Fàcil
Ús actual:	Residencial
Titularitat	Privada
Titular:	08097A013000300000EJ
Autoria de la fitxa	Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa:	dl., 19/10/2015 - 02:00

Descripció

Casa de pagès que havia estat una de les primeres fassines o fàbriques d'aiguardent que hi va haver al Bages. Es tracta d'una construcció força irregular i atípica, tal vegada a causa del seu ús originari, que consta de dos cossos adossats, els quals estan emplaçats en un terreny amb pendent. Sembla que antigament formaven dues cases separades. Podria ser que una fos destinada a la fassina mentre que l'altra acollís un habitatge. La casa de l'esquerra, actual residència dels propietaris, és de planta rectangular, coberta en part per una terrassa i la resta amb teulada a una sola vessant. Consta de plata baixa i un pis, més una planta semisoterrània on hi ha l'antic celler. L'edificació de la dreta es troba adossada a l'anterior i, segons la tradició oral, s'anomenava "casa del Tomàs" (possiblement referida a Tomàs Fàbregas, inciador de la fassina). Té una estructura exteriorment més regular, amb planta gairebé quadrada i coberta a dues vessants. Aquesta construcció consta també de tres plantes. A la part davantera té una tina situada sota una mena de galeria. La resta de la planta baixa conserva les instal·lacions d'un antic habitatge. La façana principal de les dues edificacions és molt senzilla i no presenta elements d'especial interès. La façana posterior també és força irregular. Les parts inferiors són fetes de pedra i conserven alguna espitllera, mentre que a la part alta han estat sobrealçades en ambdues cases amb obra feta de maó. Adossat al costat de migdia hi ha un cobert que acull les instal·lacions d'una altra tina i una premsa. Per la part posterior té una curiosa estructura oberta en forma de galeria semisoterrada on hi ha els galliners.
L'interior de la casa conserva força integrament les característiques tradicionals, especialment al celler, distribuït en diferents cambres semisoterrades i en diferents nivells. S'hi conserva un interessant pou i les voltes de pedra. Els cellers de les dues cases estaven separats per un mur però comunicats mitjançant una porta. La casa no ha conservat, però, cap element relacionat amb la instal·lació de l'antiga fassina. El camí que passa per davant de la casa era l'antic camí ral de Manresa a Igualada, que venia del Molí de Miralda, l'Hostal i, més avall, es dirigia vers el poble de Guardiola.

Història

La casa més antiga d'aquest raval proper a la riera de Guardiola és la del molí, que és d'origen medieval. L'Hostal està document a l'any 1705 al registre de l'Ajuntament, mentre que l'edifici de la fassina devia construir-se una mica posteriorment, en el mateix segle XVIII. S'edificà en terres del mas Parrot de la Riera. Entorn de 1750 va començar a funcionar una fàbrica o oficina d'aiguardent en aquesta casa, que es compta entre les més antigues. L'impulsor era Tomàs Fàbregas, sabater i negociant de Manresa. Això és el que es dedueix d'un document de l'any 1773 en el qual l'antic responsable retorna els drets que tenia sobre la fàbrica al Parrot de la Riera i aquest, al seu torn, els cedeix de nou a dos germans de cognom Barjau, blanquers de Manresa. Poc després, el 1780 es constitueix una societat mercantil dedicada exclusivament al negoci de l'aiguardent que és la primera d'aquestes característiques que està documentada a Manresa. La formen Josep Regordosa (pagès de Sant Salvador de Guardiola) i els dos germans Barjau. Aquesta societat té instal·lada dues olles (alambins) i tines amb capacitat per a 900 cargues en terrenys al mas Parrot (FERRER, 1998: 151). A més, exportava l'aiguardent per mar a través d'un vaixell que, des del port de Vilanova, feia la ruta de les Amèriques passant per Cadis. Aquesta no era l'única fassina del terme de Guardiola. L'any 1760 també hi havia la de Francesc Miralda, que produïa 23 roves d'aiguardent, i el 1815 la de Josep Puig (propietari del mas Brunet), que en produïa 640 (GÓMEZ, 1988: 424). Segons tradició oral, durant la Guerra napoleònica els francesos van cremar la fassina, probablement quan voltaven per la zona en una operació de càstig contra la ciutat de Manresa. A la casa encara es conserven un bon nombre de bigues socarrades. L'any 1815 Marià Altimires, procedent de la casa veïna de La Botiguera, va comprar la Fassina, que en aquest moment encara es dedicava a la producció d'aiguardent. Entorn de 1830, després de la pèrdua de les colònies americanes, la fassina va deixar de funcionar i la casa va reorientar la seva activitat cap a l'elaboració de vi. Des de 1815 la propietat s'ha conservat en mans de la família Altimiras, i durant la segona meitat del segle XIX se la denomina Casa Altimires. El 1876 la família va haver de fer front a una hipoteca que va quedar liquidada el 1898 a canvi d'unes terres. Durant el segle XX va continuar el treball

intensiu de la vinya i l'elaboració del vi. Encara l'avi dels actuals propietaris, de cognoms Sallent Altimiras, va dedicar-s'hi fins a la dècada de 1970.

Bibliografia

Diputació de Barcelona; BERRYSAR, S.L. (2010). Pla especial de catalogació de masies i cases rural en sòl no urbanitzable. Ajuntament de Sant Salvador de Guardiola (núm. 032).
FERRER ALÒS, Llorenç (1998). La vinya al Bages. Mil anys d'elaboració de vi. Centre d'Estudis del Bages, Monogràfics, núm. 19, Manresa, p. 150-151.
GÓMEZ GÓMEZ, Immaculada (1988). "Sant Salvador de Guardiola", Història del Bages, vol. 2, Parcir Ed., Manresa, p. 424.
Documents de l'arxiu familiar.

